

**Výpis uznesenia
zo zasadnutia Sudcovskej rady
Krajského súdu v Košiciach zo dňa 13.02.2019**

U z n e s e n i e č. 3

**Pripomienky k návrhu novely zák. č. 385/2000 Z. z. a ďalších zákonov
(hostujúci sudca)
Sudcovskej rady Krajského súdu v Košiciach**

Z dôvodovej správy vyplýva (všeobecná časť), že účelom zavedenia inštitútu hostujúceho sudcu je vytvoriť predpoklady pre riešenie situácií, ktoré dočasne negatívne ovplyvňujú fungovanie súdov tým, že spôsobujú dočasnú absenciu zákonného sudcu. Má sa teda zabezpečiť riadny chod súdnictva pri uvedenej dočasnej absencii. Uvedený inštitút nie je určený teda na riešenie situácie trvalého charakteru.

Podľa navrhovanej koncepcie hostujúci sudca nie je pridelený na konkrétny súd, ale je pridelený pre obvod určitého krajského súdu na voľné miesto hostujúceho sudcu a funkciu sudcu vykonáva na ktoromkoľvek okresnom súde v obvode krajského súdu. Návrh zákona obligatórne zakotvuje zastupovanie zákonného sudcu hostujúcim sudcom na dočasné obdobie (§ 11a ods.2).

K zakotveniu inštitútu nemáme výhrady. Výhrady máme k nasledovným návrhom zákona, ktoré nie sú v súlade so zámerom o dočasnom riešení negatívnych situácií pri fungovaní súdnictva.

§ 12 ods.3 (bod 7 návrhu)

Javí sa nekonceptným, **aby hostujúci sudca bol dočasne pridelený na výkon funkcie sudcu na súd vyššieho stupňa.**

Hostujúcim sudcom je sudca, ktorý má spravidla vykonávať uvedenú funkciu hostujúceho sudcu 5 rokov (čo nenamietame), takže **ide o sudcu prvej inštancie, ktorého úlohou je zabezpečiť dočasnú výpomoc pre súdy prvej inštancie.**

Dočasné pridelenie sudcu má koncepcne zabezpečiť nielen riadny chod súdnictva, ale aj prehlbovanie a zvyšovanie kvalifikácie na výkon budúcej funkcie, ako sa to jednoznačne v praxi osvedčilo. Zvyšovanie kvalifikácie a jeho prehlbovanie v rámci dočasného pridelenia sudcu na súd vyššieho stupňa bolo preto nesprávne (nekonceptne) vypustené v zákone s účinnosťou od 1.1.2009.

Nemožno súhlasiť s argumentáciou, že dočasné pridelenie sudcu by umožnilo „bezbrehé“ presúvanie sudcov z jedného súdu na iný súd namiesto trvalého obsadzovania

voľných miest sudcov, pretože fakticky ohrozuje činnosť materských súdov tým, že sa vytvárajú v systéme zbytočné ďalšie „diery“, ktoré je potrebné „plátať“ (str. 12 osobitnej časti dôvodovej správy).

Inštitút dočasného sudcu má práve zabezpečiť tzv. zaplátanie týchto dier, lebo na uvedenom súde z dôvodov zabezpečenia náležitej kvality súdneho konania sa vyžaduje zvyšovanie a prehľbovanie kvalifikácie sudcov, ktorí môžu spĺňať vyššie požadovanú úroveň na výkon funkcie sudcu na súd vyššieho stupňa.

Nemožno tiež súhlasiť, **aby na súde vyššieho stupňa sa vykonávala stáž sudcu**. Táto koncepcia popiera platnú ústavnú úpravu vyplývajúcu z čl. 148 ods.2 ústavy. Ústavný súd konštatoval, že účelom stáže sudcu je využitie skúsenosti sudcu v činnosti orgánov, kde sudca vykonáva stáž, keďže ich činnosť vecne súvisí so znalosťami a skúsenosťami sudcov, pričom stáž sa vykonáva úplne oddelene od výkonu sudcovskej funkcie, lebo je zákonným dôvodom dočasného pozastavenia výkonu súdnej moci (PL ÚS 10/05).

Je preto nevyhnutné pri úprave dočasného pridelenia sudcu zakotviť, že sa sudca pridelať nielen na účely zabezpečenia riadneho chodu súdnictva (§ 12 ods.2 návrhu novely), ale aj v záujme zvyšovania alebo prehľbovania kvalifikácie sudcu. V tejto súvislosti je potrebné poukázať aj na **správy Európskej komisie o stave našej justície** - (SWD(2017)90 final z 22.2.2017 a COM(2017)167 final z 10.4.2017), **ktoré konštatovali, že základnými parametrami účinného justičného systému sú efektívnosť, kvalita a nezávislosť**, pričom ukazovateľmi efektívnosti sú dĺžka konaní, miera vyriešenia prípadov a počet prebiehajúcich konaní.

Je zrejmé, že navrhovaný **inštitút** hosťujúceho sudcu má zabezpečiť zvýšenie **efektívnosti konania** skrátením dĺžky konania i zlepšením miery vyriešených prípadov.

Okrem uvedenej efektívnosti **neoddeliteľnou súčasťou** justičného systému je aj jeho **kvalita, ktorá je základným faktorom** ovplyvňujúcim dôveru občanov a podnikov v justičný systém, kde sa musí zabezpečiť potrebné kvalifikácia a zručnosť priebežnou odbornou prípravou, lebo inak je ohrozená kvalita konaní a rozhodnutí.

Kvalita konania sa dá zabezpečiť výrazne osvedčenou metódou, t.j. absolvovaním **dočasného pridelenia** na výkon funkcie na súd vyššieho stupňa, keďže práve len v rámci výkonu súdnictva sa získavajú nové skúsenosti a vedomosti z činnosti súdu vyššieho stupňa, ktoré nie sú v kompetencii súdu nižšieho stupňa.

Obdobie výkonu dočasného pridelenia sa osvedčilo v minulosti ak bolo upravené v rozsahu dvoch rokov v priebehu piatich rokov, čo navrhujeme zakotviť.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti (ústavnú koncepciu) **je vylúčené**, aby bola zakotvená stáž na súde vyššieho stupňa a nie dočasné pridelenie (dôvodová správa k navrhovanému § 13 ods.1 – bod 10).

V zásade nesúhlasíme, aby sudca **nemohol prerušiť výkon funkcie sudcu** z dôvodu začatia **vykonávania funkcie vedúceho služobného úradu** – generálneho tajomníka služobného úradu a zakotvenie, že ak chce uvedenú funkciu na ministerstve vykonávať, musí sa vzdať funkcie sudcu.

Ide o návrh, ktorý je **v rozpore** s judikatúrou ústavného súdu, týkajúci sa prerušovania výkonu funkcie sudcu ako ústavou dovoleného inštitútu.

V rozhodnutí **PL ÚS 10/05** je výslovne uvedené „...aj keď možno pripustiť pochybnosti o vhodnosti ústavnej možnosti nositeľa sudcovskej funkcie, zastávať funkcie zákonodarnej a výkonnej moci, ústava ako referenčná norma to výslovne umožňuje... formulácia čl. 145a ods.2 ústavy... spolu s mnohými ďalšími ustanoveniami priamo vytvárajú konštrukciu rozlišovania funkcie sudcu a výkonu funkcie sudcu... zo samej podstaty prerušenia výkonu funkcie sudcu, ktorý je ústavným inštitútom, vyplýva, že sudca nemá právo a povinnosti sudcu súvisiace s výkonom funkcie.

Ministerstvo spravodlivosti je najvyšším orgánom riadenia a správy súdov, ktoré má predovšetkým zabezpečiť náležité podmienky výkonu súdnictva v záujme zabezpečenia ústavného práva občanov na spravodlivé konanie nezávislým a nestranným súdom v primeranom čase (čl. 46 ods.1 ústavy).

Sudca pri výkone súdnictva má spravidla rozsiahle poznatky a skúsenosti (pozitívne, resp. negatívne) o podmienkach výkonu súdnictva, takže môže výrazne pozitívne vplývať na zlepšovanie podmienok vymožitelnosti práva. Vylúčenie sudcu z možnosti prerušenia výkonu súdnictva pri využívaní jeho skúsenosti na orgáne výkonnej moci je preto neakceptovateľné. V mnohých krajinách EÚ dlhodobo sa spravidla sudcovia stávajú riadiacimi pracovníkmi na ministerstve spravodlivosti a poznatky z ich činnosti nie sú hodnotené negatívne. Stáž sudcov na našom ministerstve na rôznych úsekoch, podľa našich poznatkov, sa taktiež osvedčilo.

Vo vzťahu **k hodnoteniu hosťujúcich sudcov** (§ 27c písm.f/) máme za to, že pokiaľ sa pri ich hodnotení vychádza zo stanoviska všetkých predsedov súdov, na ktorých sudca vykonával funkciu, je žiaduce, aby **k dodržiavaniu zásad sudcovskej etiky zaujali stanovisko všetky sudcovské rady súdov**, na ktorých hosťujúci sudca vykonával funkciu a nie kolégium predsedov sudcovských rád, nakoľko majú lepšie poznatky o jeho správaní, keďže kolégium je zložené z predsedov všetkých sudcovských rád, pričom nemožno predpokladať, že by sudca hosťoval na všetkých súdoch obvodu krajského súdu. V konečnom dôsledku, aby predseda sudcovskej rady mohol predniesť stanovisko v kolégiu predsedov, potrebuje mať k dispozícii stanovisko vlastnej sudcovskej rady, teda celý proces sa duplikuje, nehovoriac o tom, že ostatní členovia kolégia v podstate nemajú o sudcovi, ktorý na ich súde nepôsobil žiadne poznatky. V tomto smere sa javí návrh neefektívny.

K ďalším navrhovaným úpravám novely nemáme zásadné pripomienky.

Vzhľadom na vyššie uvedenú argumentáciu navrhujeme:

1. **V bode 4. návrhu (§ 11a) – vynechať ods. 3 a prečíslovať ods. 4 až 7 na ods. 3 až 6**
2. **V bode 6. návrhu (§ 12) – navrhujeme znenie ods. 2: „Sudcu možno dočasne prideliť len na účely zabezpečenia riadneho chodu súdnictva z dôvodov podľa § 11a ods.2 a na súd vyššieho stupňa aj z dôvodu zvyšovania kvalifikácie sudcu.“**
3. **V bode 7. návrhu (§12 ods. 3) – navrhované znenie úplne vypustiť.**
4. **V bode 8. návrhu (§ 12 ods. 4) – navrhujeme znenie: “(4) Dočasné pridelenie sudcu nesmie presahovať dva roky v období piatich rokov.“**
5. **V bode 14. návrhu (§24 ods.1 písm. a/) – celé znenie vynechať**

- 6. V bode 20. návrhu (§27c písm. f))- navrhujeme znenie – sa za slovo „etiky“ vkladajú slová „ a ak je hodnoteným sudcom hosťujúci sudca, zo stanoviska všetkých sudcovských rád súdov, na ktorých sudca vykonával funkciu sudcu.“**

JUDr. Frederika Zozuláková
predsedníčka Sudcovej rady
Krajského súdu v Košiciach

Pripomienky :

k § 11 ods. 1 – vložiť v prvej vete za slová hostujúceho sudcu text „pre obvod krajského súdu“ – ak je vymedzené, že sudca sa pridružuje na výkon funkcie na okresný súd, potom je potrebné vymedziť, že hostujúci sudca sa pridružuje pre obvod krajského súdu

k § 11a ods. 1 – znie – Hostujúci sudca je sudca, ktorý vykonáva funkciu sudcu pre obvod krajského súdu (alternatívne - na určenom okresnom súde v obvode krajského súdu). - udelenie súhlasu je totiž už uvedené v predpokladoch na vymenovanie sudcu v § 5 ods. 1 písm. i)

k § 11a ods. 3 – vypustiť tento odsek – účelom hostujúceho sudcu je vykonávať funkciu na okresnom súde, preto výkon funkcie na súde vyššieho stupňa by mal byť vylúčený, to rieši § 12 - dočasné pridelenie sudcu a zmeniť poradie ostatných odsekov v tomto ustanovení

k § 12 ods. 2 – vypustiť gramatický výraz „len“ a doplniť text na konci vety „a na súd vyššieho stupňa aj z dôvodu zvyšovania kvalifikácie sudcu“. – aj naďalej pretrváva potreba, aby sudcovia nižších súdov mali možnosť v rámci vzdelávania si zvyšovať svoju odbornosť aj na súde vyššieho stupňa, čo je možné len v rámci dočasného pridelenia

k § 24 ods. 6 – zmena textu na „Miesto sudcu, ktorému bol prerušený výkon funkcie podľa ods. 4 sa stáva voľným miestom sudcu, pokiaľ sa ním neprekročí počet miest sudcov určený ministerstvom spravodlivosti.“ – nie je potrebné za sudcu, ktorý odišiel do dôchodku, určovať ministerstvom voľné miesto sudcu, spravidla sú miesta sudcov optimalizované práve ministrom, ktorý rozhoduje o počte miest na tom ktorom súde – vid' znenie § 71 ods. 1 písm. a/, ods. 2 zák. č. 757/2004 Z. z.

k § 27c písm. f) - text upraviť na „zo stanoviska sudcovskej rady k dodržiavaniu zásad sudcovskej etiky a ak je hodnoteným sudcom hostujúci sudca, zo stanovisk sudcovských rád, na ktorých hostujúci sudca v hodnotenom období vykonával funkciu sudcu“ – ak sa k hostujúcemu sudcovi vyjadrujú všetci predsedovia súdov, na ktorých hostujúci sudca vykonával funkciu (§ 27c písm. c), keďže majú poznatky o jeho práci, potom je vhodné, aby aj sudcovské rady súdov, na ktorých vykonával hostujúci sudca funkciu, zaujali stanovisko k dodržiavaniu zásad sudcovskej etiky, pretože majú lepšie poznatky o jeho správaní z technického hľadiska - je predpoklad, že predseda kolégia sudcovských rád by musel zvoliť kolégium a zabezpečiť podklady, pričom sudcovské rady príslušných súdov operatívnejšie zaujmú stanovisko,

k § 28 ods. 1 – doplniť text za gramatické spojenie určené ministrom podľa osobitného predpisu o znenie „ alebo podľa § 24 ods. 6“ – keďže sa v prípade § 24 ods. 6 neurčuje voľné miesto ministrom, ale po odchode sudcu do dôchodku sa stáva toto miesto voľným miestom sudcu, vyvstala potreba doplniť i túto situáciu pre obsadenie miesta

k § 28a ods. 1 –v nadväznosti na zmenu v § 24 ods. 6 v druhej vete v texte za bodkočiarkou od určenia voľného miesta sudcu doplniť text..... „alebo v prípade uvedenom v § 24 ods. 6“ – ide o reakciu na zmenu § 24 ods. 6

Pripomienky k návrhu novely zák. č. 385/2000 Z. z. a ďalších zákonov (hostujúci sudca)

Návrh zákona sleduje zámer vytvoriť predpoklady pre riešenie situácií, ktoré dočasne negatívne ovplyvňujú fungovanie súdov, ktorú spôsobuje dočasná absencia zákonného sudcu. Inštitút hostujúceho sudcu má rešpektovať ústavné štandardy a vychádzať z ústavných noriem Slovenskej republiky upravujúcich status sudcu (viď všeobecná časť dôvodovej správy).

Inštitút hostujúceho sudcu má prispieť k zabezpečeniu riadneho chodu súdnictva, keďže nie je určený na riešenie situácií trvalého charakteru. Cieľom zákonnej úpravy je teda zabezpečiť, využitím hostujúceho sudcu, riadne personálne obsadenie súdov.

Návrh zákona obligatórne preto zakotvuje zastupovanie zákonného sudcu hostujúcim sudcom na dočasné obdobie (§ 11a ods.2).

Vnímame pozitívne zámer zákonodarcu a vo všeobecnosti preto nemáme k navrhovanému inštitútu hostujúceho sudcu výhrady.

Vychádzajúc zo zámeru (účelu) zákonodarcu, sme toho názoru, že **niektoré texty zákona nie sú v súlade so sledovaným účelom návrhu zákona.**

- I. Z dôvodovej správy** vyplýva aj skutočnosť (str.10), že po ústavných zmenách v roku 2001 môže Súdna rada SR sudcu dočasne prideliť len na iný súd; dočasné pridelenie na iný štátny orgán sa odčlenilo od podoby samoštátneho inštitútu – stáž sudcu.

Uvedené tvrdenie je v súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu – PL ÚS 10/05.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti **je neakceptovateľný návrh** (obsahove protiústavný) **o dočasnom pridení hostujúceho sudcu** na výkon funkcie na iný súd (§ 12 ods.1).

Zároveň je protiústavná aj tendencia o zakotvení **inštitútu stáže sudcom na súde vyššieho stupňa.**

Táto koncepcia (stáž sudcu na vyššom súde) **popiera platnú ústavnú úpravu** podľa čl. 148 ods.2 ústavy, keďže výlučným účelom stáže sudcu je využitie skúsenosti sudcu v činnosti iných orgánov verejnej moci, lebo stáž sa úplne vykonáva oddelene od výkonu sudcovskej funkcie (viď **PL ÚS 10/05**).

Keďže inštitút hostujúceho sudcu zabezpečuje riešenie dočasne sťažených podmienok výkonu súdnictva (prekážka vo výkone súdnictva na strane zákonného sudcu) a hostujúci sudca podľa koncepcie je sudcom prvostupňového súdu, ktorý minimálne 5 rokov má zotrvať v tomto právnom postavení, je neakceptovateľné zakotvenie právnej možnosti o jeho dočasnom pridení na súd vyššieho stupňa.

Obsahovo navrhovaný inštitút hostujúceho sudcu zodpovedá aj záverom **správ Európskej komisie z roku 2017** (porovnávací prehľad EÚ v oblasti justície), podľa

ktorej základnými parametrami účinného justičného systému sú **efektívnosť, kvalita a nezávislosť**, pričom na efektívnosť vplýva dĺžka konania (čas rozsúdenia), miera vyriešenia prípadov a počet prebiehajúcich konaní.

Je zrejmé, že **dočasné zastúpenie** zákonného sudcu hosťujúcim sudcom na okresnom súde reálne napomôže znižovaniu dĺžky konania a k zvyšovaniu počtu vyriešených prípadov (sporov), v dôsledku čoho bude dochádzať k účinnému zvyšovaniu **efektívnosti** súdnych konaní (k zlepšeniu úrovne vymožitelnosti práva).

V prípade dočasného pridelenia zákonného sudcu na súd vyššieho stupňa (na krajský súd), práve inštitút hosťujúceho sudcu optimálne zabezpečí jeho dočasné zabezpečenie na súde nižšieho stupňa (okresnom súde).

Z textu dôvodovej správy vyplýva aj to (**str. 11**), že od roku 2009 je zakotvený len jeden účel dočasného pridelenia sudcu – „zabezpečenie riadneho chodu súdnictva“, pričom **pôvodným účelom** bolo aj prehlbovanie a zvyšovanie kvalifikácie na výkon súčasnej alebo budúcej funkcie (nadväznosť na pôvodnú úpravu zák. č. 335/1991 Zb. a zák. č. 36/1964 Zb.).

Zrušenie uvedeného účelu dočasného pridelenia sudcu, t.j. prehlbovanie a zvyšovanie kvalifikácie (**je negatívnou skutočnosťou**), keďže dlhodobé pozitívne skúsenosti s realizáciou dočasného pridelenia vôbec neodôvodňovali jeho zrušenie od roku 2009.

Je preto potrebné opätovne pri dočasnom pridelení zákonného sudcu zakotviť **aj účel o prehlbovaní a zvyšovaní kvalifikácie** na súde vyššieho stupňa.

Tento účel inštitútu obsahovo splní aj zámer o odstránení negatívneho stavu, ktorý vyplýva zo správ Európskej komisie o stave našej justície z 22.2.2017 a z 10.4.2017.

Správa o. i. konštatuje, že **kvalita** konania a rozhodovania, ako neoddeliteľná súčasť justičného systému je základným faktorom ovplyvňujúcim dôveru v justičný systém, kde sa musí zabezpečiť potrebná kvalifikácia a zručnosť **priebežnou** odbornou prípravou, lebo inak je ohrozená kvalita v konaní a rozhodnutí.

Prehlbovanie a zvyšovanie kvalifikácie je účinne možné zabezpečiť v rámci súdnictva predovšetkým dočasným pridelením, kde sa získavajú bezprostredné osobné skúsenosti a vedomosti z rozhodovacej činnosti odvolacieho (dovolacieho) súdu, ktoré sú procesne zásadne odlišné od pôsobnosti súdu nižšieho stupňa.

Získané osobné poznatky zákonného sudcu (dočasne prideleného) reálne napomáhali zvyšovaniu kvality rozhodovania na súdoch prvého stupňa, keďže sa v praxi preukázala (nie teoreticky) spôsobilosť aj na výkon funkcie na súde vyššieho stupňa.

Vychádzalo to z poznatkov odvolacích senátov o rešpektovaní (nerešpektovaní) náležitej prípravy a zodpovedného rozhodovania, ako aj vzájomnej odbornej komunikácie v senáte odvolacieho súdu dočasne prideleným sudcom.

V tejto súvislosti považujeme za potrebné **obnoviť** aj časový rozsah platný v minulosti, t.j. dočasné pridelenie na 2 roky v priebehu 5-tich rokov.

Zakotvenie vypustenia ustanovenia o prerušení výkonu súdництва pre vykonávanie funkcie generálneho tajomníka služobného úradu (t.j. vzdania sa funkcie sudcu za tejto situácie) je **obsahovo protiústavné** pre nerešpektovanie judikatúry PL ÚS 10/05, podľa ktorej ústava, ako referenčná norma, výslovne umožňuje nositeľovi sudcovskej funkcie zastávať aj funkcie vo výkonnej moci, kedy nastupuje právny režim prerušenia výkonu funkcie sudcu (ústavný inštitút).

Návrh zákonnej úpravy o hodnotení činnosti hosťujúceho sudcu stanoviskami kolégiami predsedov sudcovských rád (**bod 20**) **nerešpektuje** ústavnú úpravu **čl. 143 ods.3** o oprávnení všetkých orgánov sudcovskej samosprávy podieľať sa na riadení správy súdov.

Keďže hodnotenie sa bude vypracovávať aj na základe stanoviska predsedu okresného súdu, musí byť súčasne zakotvené oprávnenie príslušného orgánu sudcovskej samosprávy okresného súdu (sudcovská rada, resp. plénum) k predkladaniu stanoviska.

Predkladanie stanovísk k uvedenému hodnoteniu len kolégiom predsedov sudcovských rád (vzhľadom na jeho zákonné zloženie) je formalistickým prvkom, keďže nezabezpečuje vypracovanie stanoviska na základe osobných poznatkov všetkých členov sudcovskej samosprávy o hodnotenej osobe.

Nie je preto prípustné (ani účelné) vypustiť oprávnenie orgánu sudcovskej samosprávy príslušného okresného súdu, ak jeho partner, ktorý je predstaviteľom orgánu riadenia a správy súdov, má oprávnenie participovať na hodnotení sudcu. Nie je totiž splnené ústavné zmocnenie (nerešpektuje sa) o „podieľaní sa“ na riadení a správe súdov sudcovskou samosprávou (čl. 143 ods.3 ústavy).

Navrhujeme preto (zásadné pripomienky):

- 1. vypustiť** ustanovenie o oprávnení hosťujúceho sudcu na dočasné pridelenie na súd vyššieho stupňa,
- 2. vypustiť** ustanovenie o neprípustnosti prerušenia výkonu funkcie sudcu z dôvodu začatia výkonu funkcie vedúceho služobného úradu ministerstva spravodlivosti,
- 3. zakotviť** ako ďalší dôvod na dočasné pridelenie sudcu na súd vyššieho stupňa – prehlbovanie a zvyšovanie kvalifikácie,
- 4. zakotviť** obdobie dočasného pridelenia zákonného sudcu v rozsahu dvoch rokov v období piatich rokov,

5. **zakotviť** zásadu, že pri hodnotení hosťujúceho sudcu sa má vychádzať aj z poznatkov (stanovísk) orgánov sudcovskej samosprávy na každom okresnom súde, kde vykonával súdnictvo.

K ostatným častiam návrhu novely zákona nemáme pripomienky.

Košice 15.2.2019

JUDr. Juraj Sopoliga
prezident ZSS